

Računalniške komunikacije

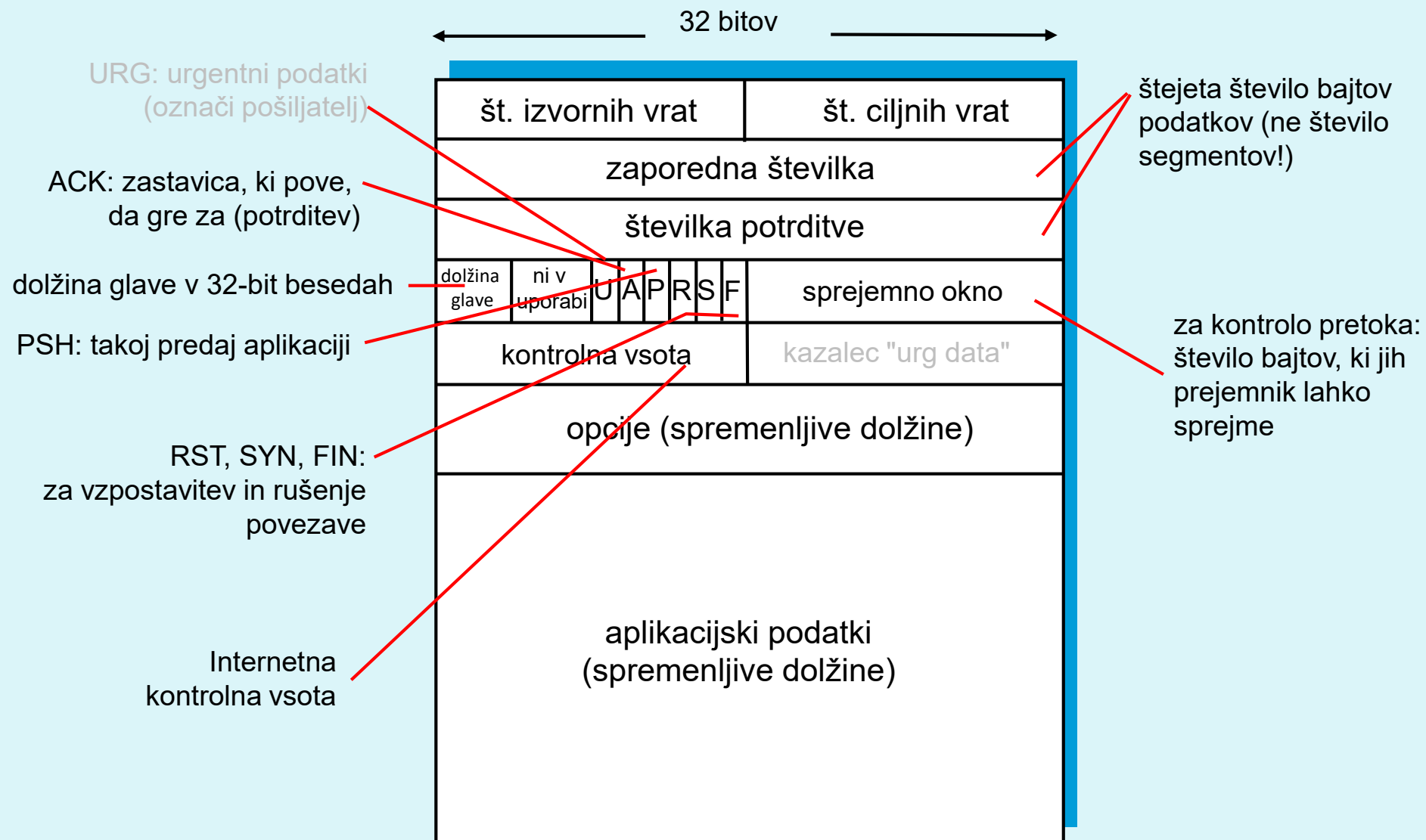
2020/21

transportna plast
življenjski cikel
časovna kontrola
nadzor pretoka
nadzor števičenja
pravičnost TCP in UDP

Pridobljeno znanje s prejšnjih predavanj

- **konstrukcija protokola TCP s končnimi avtomati**
 - posredno in kumulativno potrjevanje (samo ACKn za vse pakete $\leq n$) namesto ACK/NAK
- **tekoče pošiljanje** namesto **sprotnega potrjevanja**
 - ponavljanje N nepotrjenih (go-back-N)
 - ponavljanje izbranih (selective repeat)
- **protokol TCP**
 - številčenje segmentov, številčenje potrditev
 - vzpostavljanje povezave (SYN), trosmerno rokovanje
 - rušenje povezave (FIN)
 - nastavitev časovne kontrole
 - potrjevanje TCP
 - zakasnjeno potrjevanje
 - hitro ponovno pošiljanje (fast retransmit)
 - kontrola pretoka
 - kontrola zasičenja
 - pravičnost TCP in UDP

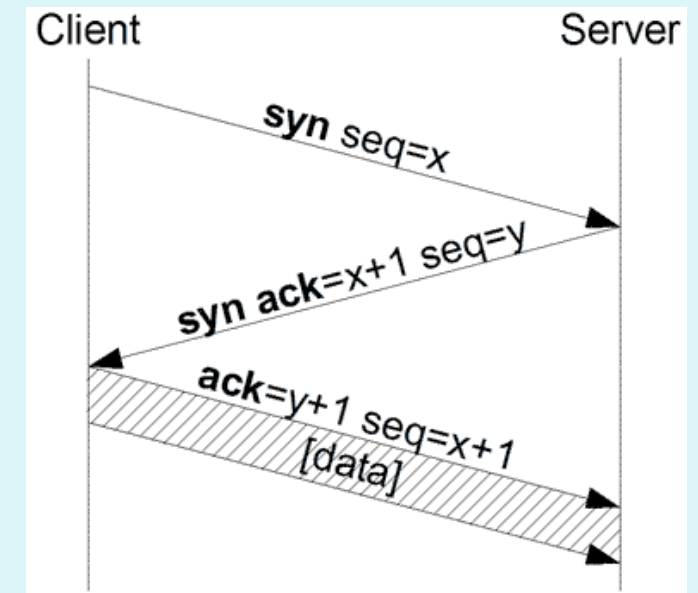
TCP segment

TCP: vzpostavljanje povezave

št. izvornih vrat		št. ciljnih vrat	
zaporedna številka			
številka potrditve			
dolžina glave	ni uporabljen	U A R S F	sprejemno okno
kontrolna vsota		kazalec "urg data"	
opcije (spremenljive dolžine)			
aplikacijski podatki (spremenljive dolžine)			

- pošiljatelj in prejemnik pred pošiljanjem izvedeta rokovanje (handshake), v katerem izmenjata parametre:
 - **začetne pričakovane zaporedne številke** (naključno določene)
 - **velikosti medpomnilnikov** (za kontrolo pretoka)
- trojno rokovanje (*three-way handshake*)
 1. Odjemalec pošlje segment z zastavico **SYN**
(sporoči začetno številko segmenta, ni podatkov)
 2. Strežnik vrne segment **SYN ACK**
(rezervira medpomnilnik, odgovori z začetno številko svojega segmenta)
 3. Odjemalec vrne **ACK**, lahko že s podatki ("štuporama")

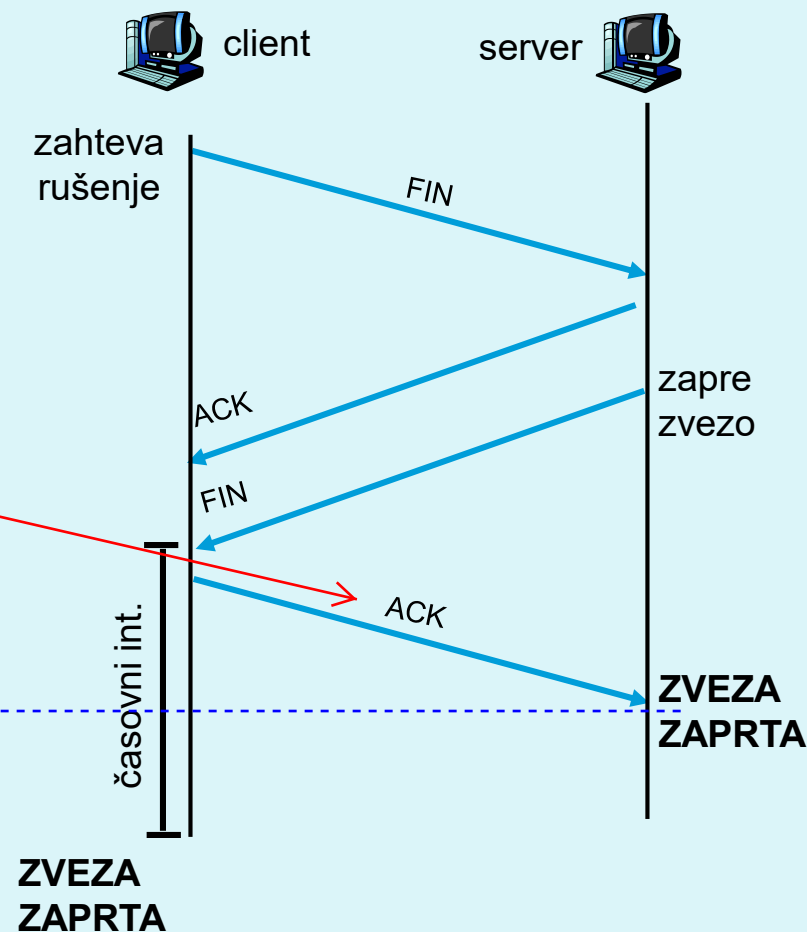
TCP: rušenje povezave

št. izvornih vrat	št. ciljnih vrat
zaporedna številka	
številka potrditve	
dolžina glave	mi v uporabi
U	A
R	S
F	
sprejemno okno	
kontrolna vsota	
kazalec "urg data"	
opcije (spremenljive dolžine)	
aplikacijski podatki (spremenljive dolžine)	

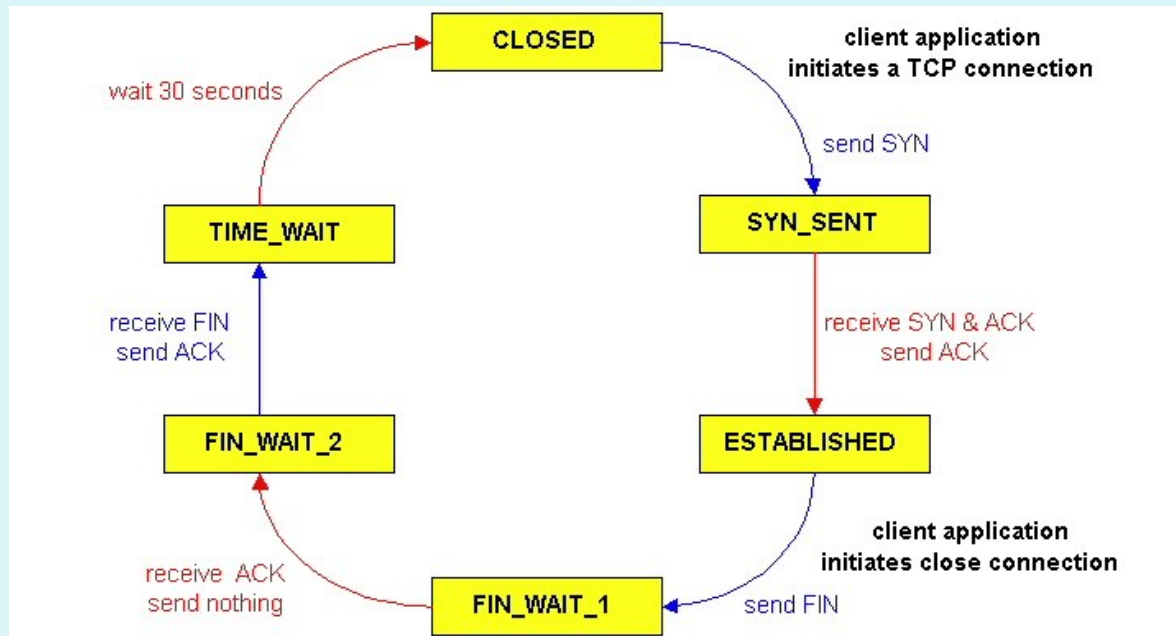
1. odjemalec pošlje segment TCP FIN strežniku
2. strežnik potrdi z ACK, zapre povezavo, pošlje FIN
3. odjemalec prejme strežnikov FIN, potrdi ga z ACK
 - počaka časovni interval, da po potrebi ponovno pošlje ACK, če se ta izgubi
4. strežnik sprejme ACK, končano

če se ta ACK zgubi
strežnik ponovno
pošlje FIN, odjemalec
čaka dokler ACK ni sprejet
(tj. ne dobi več FIN)

še le od tu naprej
šteje zveza kot
zaprta

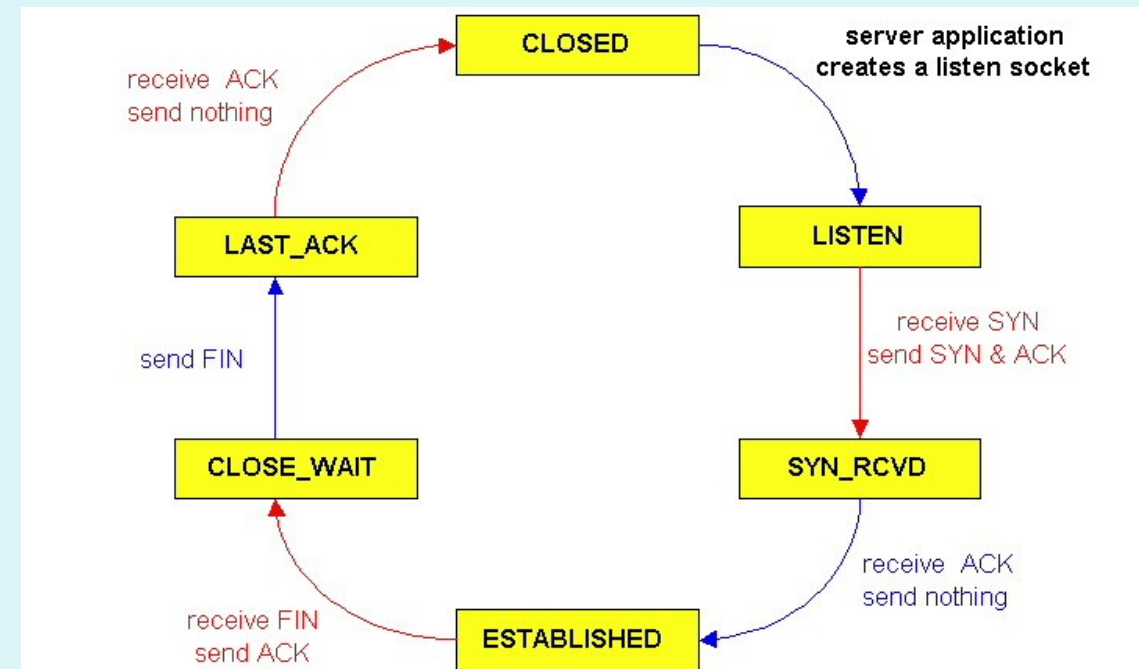

Življenjska cikla odjemalca in strežnika

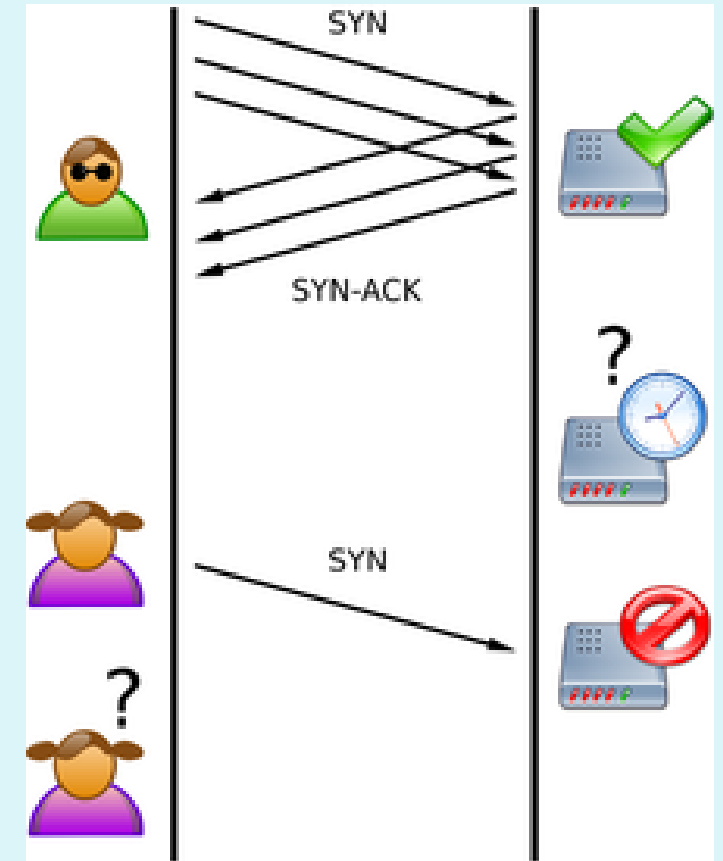
TCP odjemalec

TCP strežnik

Varnost: napad SYN FLOOD

- napad, v katerem napadalec pošlje strežniku veliko število paketov za vzpostavitev zveze (TCP SYN), pri čemer strežnik vsakič rezervira del svojega medpomnilnika
- pomnilnik ostane zaseden zaradi napol odprtih zvez (napadalec ne zaključi tretjega koraka rokovanja z ACK). Zaradi velikega števila odprtih povezav strežniku zmanjka prostora in pride do odpovedi sistema (angl. *denial of service*)
 - porazdeljeni DoS napad: pošiljanje TCP SYN iz več virov

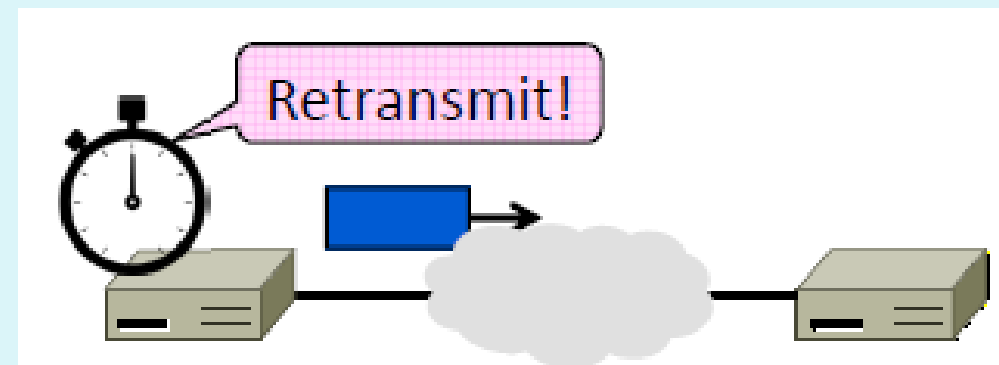
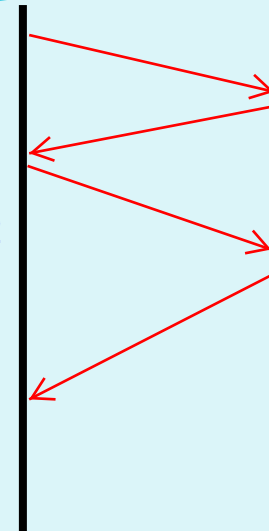
Nastavitev časovne kontrole

- **časovna kontrola (štoparica):** potrebna za uporabo zanesljive dostave, t. j. ponovnega pošiljanja, če se izgubi paket ali njegova potrditev
- kako nastaviti dolžino čakalnega intervala?
 - interval mora biti **daljši od časa vrnitve** (RTT, *Round Trip Time*) = čas za pot paketa od pošiljatelja do prejemnika in nazaj
 - če je prekratek, imamo preveč ponovnih pošiljanj
 - če je predolg, prepočasi reagiramo na izgubljene segmente

RTT ni vedno enak,
odvisno od stanja omrežja

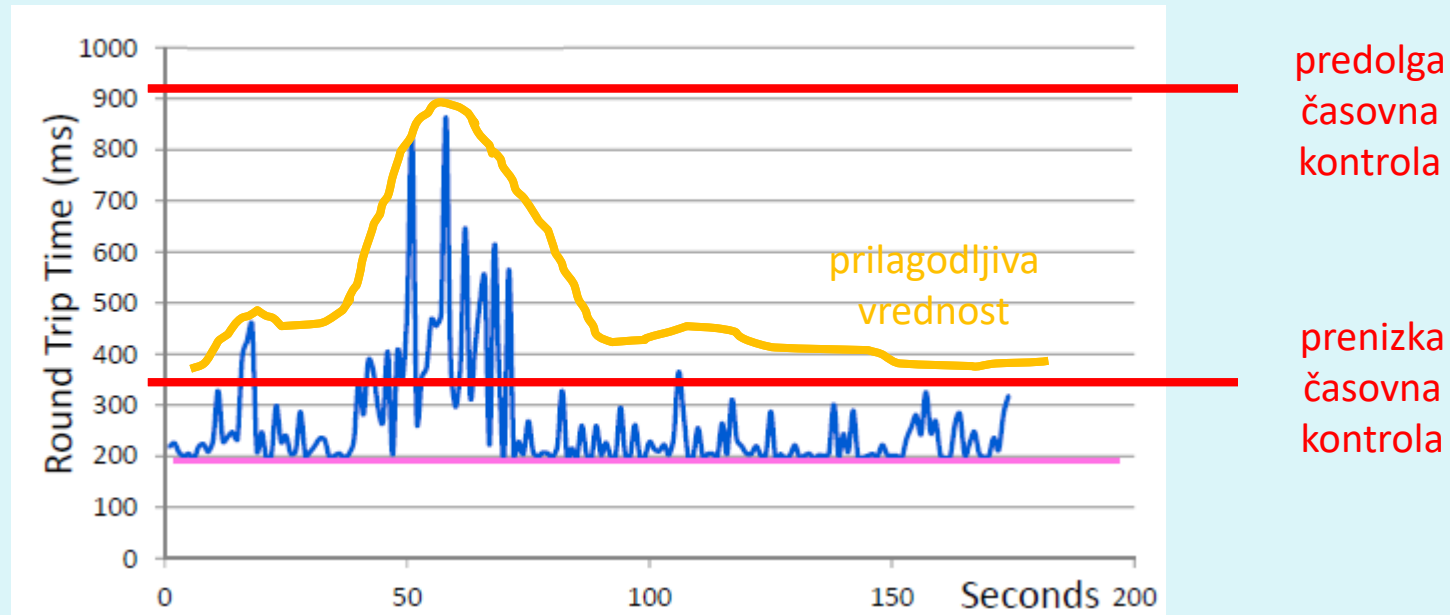
RTT 1

RTT 2

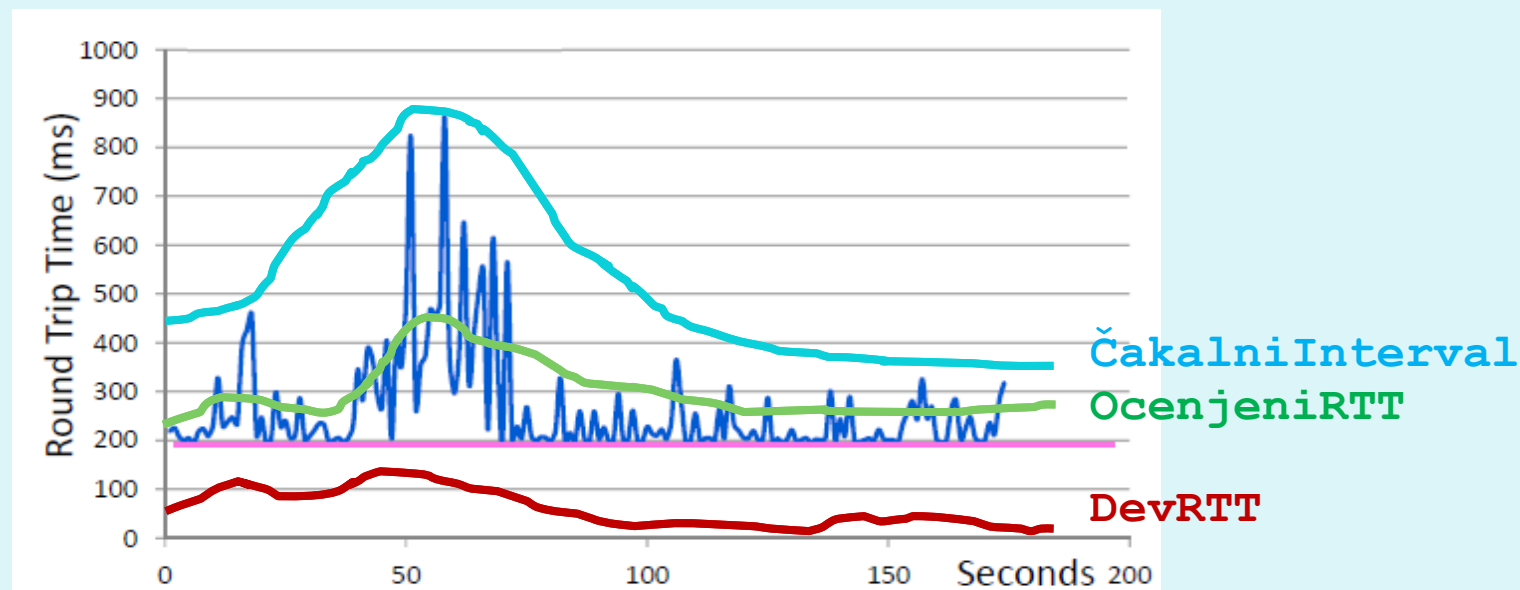

Primer ocenjevanja RTT

- avtomatsko opravimo meritve RTT (round-trip time) od pošiljanja segmenta do prejema potrditve, da ocenimo smiselno velikost časovne kontrole
- izmerjen RTT je lahko nestabilen zaradi različnih poti in obremenjenosti usmerjevalnikov!
- potrebujemo "prilagodljivo vrednost" časovne kontrole

Primer ocenjevanja RTT

- izračunamo gibajoče povprečje
$$\text{OcenjeniRTT}[i] \leftarrow (1-\alpha) * \text{OcenjeniRTT}[i-1] + \alpha * \text{IzmerjeniRTT}[i]$$

običajno uporabimo: $\alpha=0.125$
← prejšnja vrednost zelene krivulje ← trenutna vrednost modre krivulje
- izračunamo gibajočo deviacijo odstopanje med zeleno krivuljo in modro krivuljo
$$\text{DevRTT}[i] = (1-\beta) * \text{DevRTT}[i-1] + \beta * |\text{IzmerjeniRTT}[i] - \text{OcenjeniRTT}[i]|$$

običajno uporabimo $\beta=0.25$
- vrednost čakalnega intervala TCP nastavi kot OcenjeniRTT + "rezerva":
$$\text{ČakalniInterval}[i] = \text{OcenjeniRTT}[i] + 4 * \text{DevRTT}[i]$$

Način potrjevanja

- katere vrste tekočega potrjevanja uporablja TCP?
 - ponavljanje N nepotrjenih (*go-back-N*)?
 - potrjevanje posameznih (*selective repeat*)?
- ODGOVOR: uporablja **kombinirano rešitev** obeh
 - podoben ponavljanju N nepotrjenih (štoparica za **najstarejši nepotrjeni segment**), vendar ob poteku časovne kontrole ne pošlje vseh segmentov v oknu, temveč **le najstarejši nepotrjeni segment**
 - RFC2018 vpeljuje potrjevanje le izbranih paketov

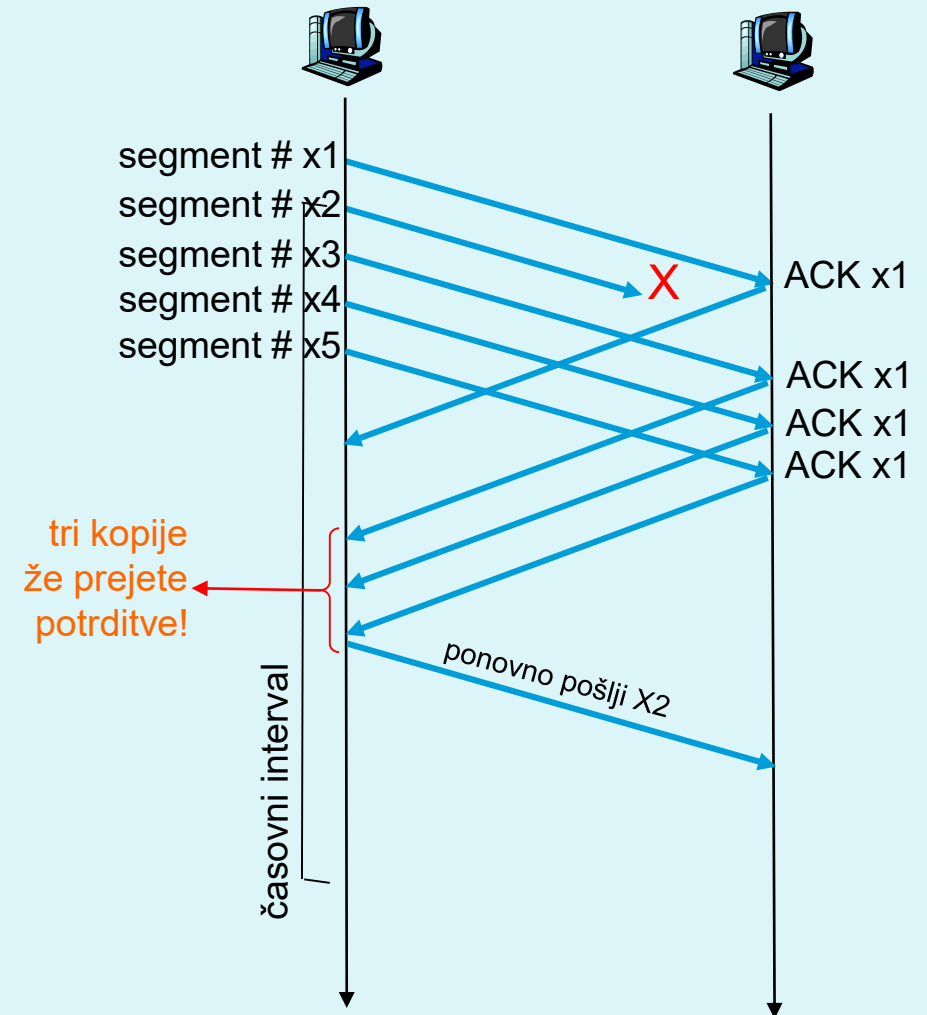
Posebnosti pri potrjevanju TCP

Dogodek pri prejemniku	Odziv prejemnika
Sprejem segmenta s pričakovano številko, vsi prejšnji že potrjeni.	Počakaj na naslednji segment max 500 ms. Če ta pride v tem intervalu, izvedi zakasnjeno potrditev obeh (delayed ACK). Če ne pride v tem intervalu, potrdi samo prejetega.
Isto kot zgoraj, a potrditev za prejšnji segment še ni bila poslana.	Takoj pošlji kumulativno potrditev za oba segmenta brez izvajanja zakasnjene potrditve.
Sprejem segmenta s previsoko številko (zaznamo vrzel)	Takoj potrdi zadnji še sprejeti segment (pošlji duplikat ACK).
Sprejem segmenta z najnižjo številko iz vrzeli (polnjenje vrzeli)	Takoj potrdi segment.

to ni čakalna kontrola od prej

Hitro ponovno pošiljanje (*fast retransmit*)

- ponovno pošiljanje se običajno izvede **po preteku časovne kontrole**
- včasih je časovni interval predolg in ga lahko v določenih situacijah **skrajšamo**
- **hitro ponovno pošiljanje** (*fast retransmit*) pošiljatelj izvede **pred potekom časovnega intervala**, če prejme za nek paket 3 podvojene potrditve

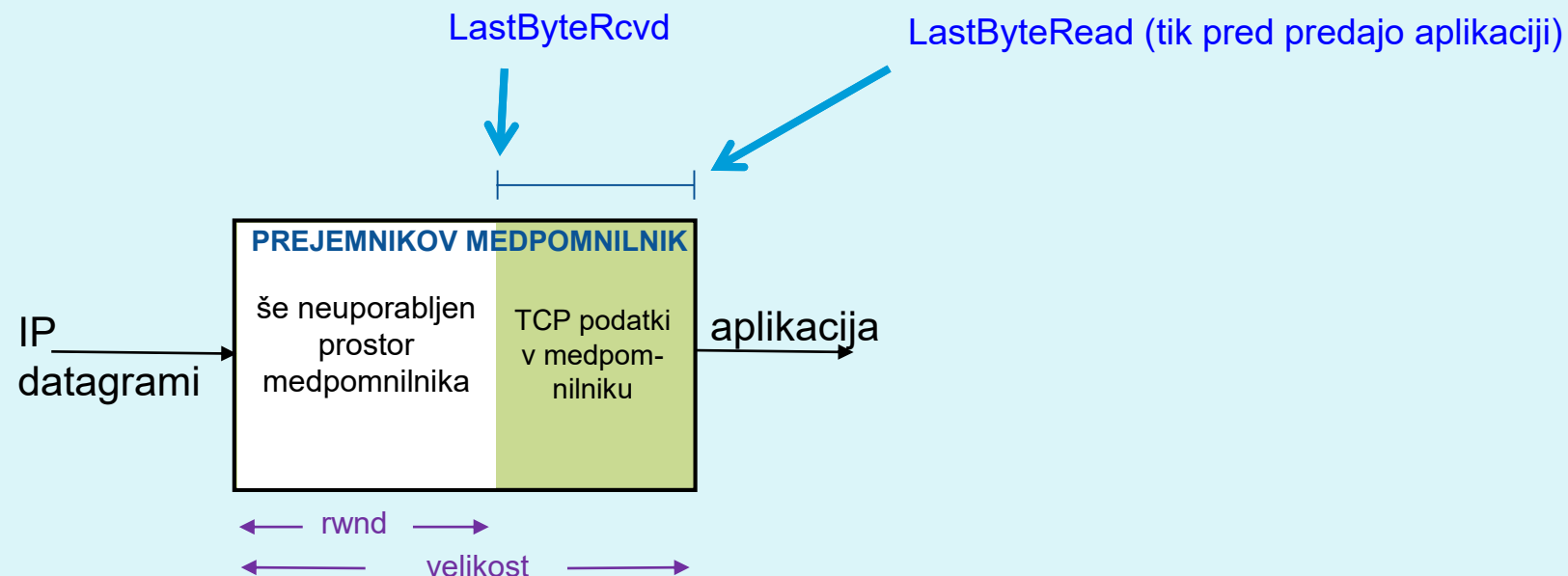

Kontrola pretoka TCP

- uporablja se za usklajevanje hitrosti med pošiljateljem in prejemnikom: pošiljatelj ne sme pošiljati hitreje, kot lahko prejemnik bere, da ne povzroči prekoračitve medpomnilnika (prejemnikov prostor, kjer se začasno shranjujejo prejeti segmenti pred predajo aplikaciji)
- neuporabljen (razpoložljiv) prostor medpomnilnika:

$$rwnd = velikost - [LastByteRcvd - LastByteRead]$$

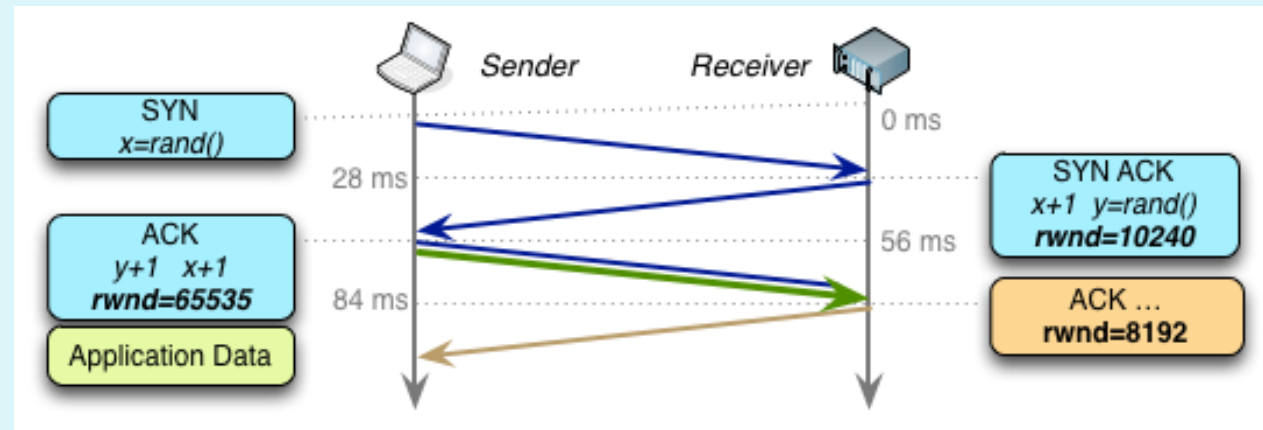
$rwnd$ = receive window

Kontrola pretoka TCP

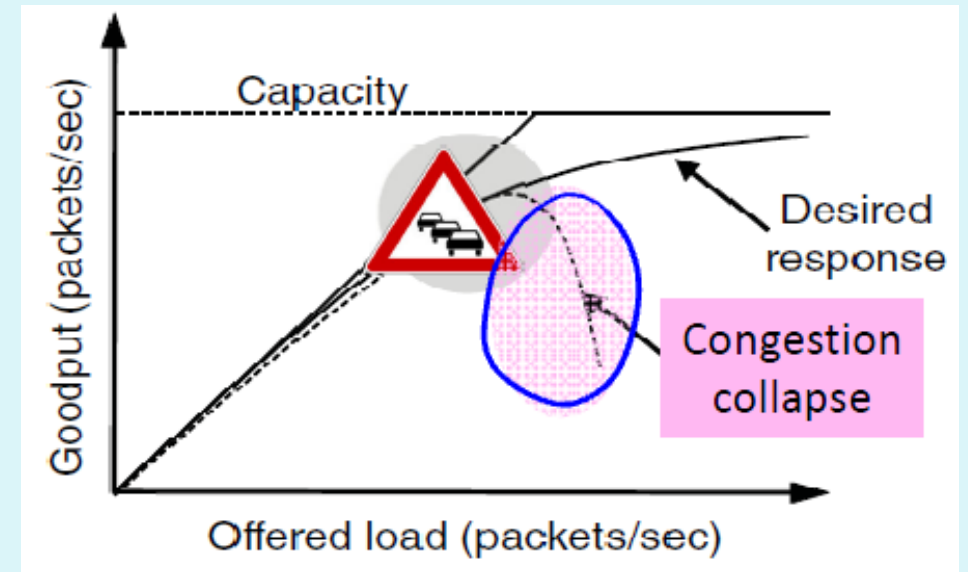
- prejemnik sporoča pošiljatelju velikost razpoložljivega prostora v glavi vsakega segmenta (rwnd)
- pošiljatelj ustrezno omeji število paketov, za katere še ni prejel potrditve

št. izvornih vrat				št. ciljnih vrat				
zaporedna številka								
številka potrditve								
dolžina glave	ni v uporabi	U	A	P	R	S	F	sprejemno okno
kontrolna vsota				kazalec "urg data"				
opcije (spremenljive dolžine)								
aplikacijski podatki (spremenljive dolžine)								

Nadzor zasičenja

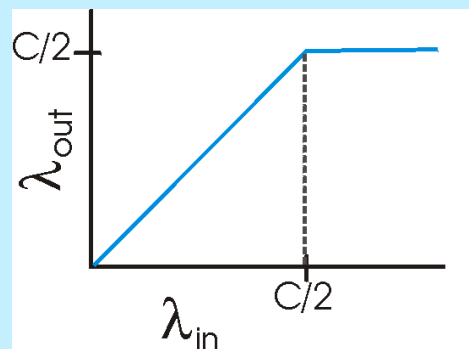
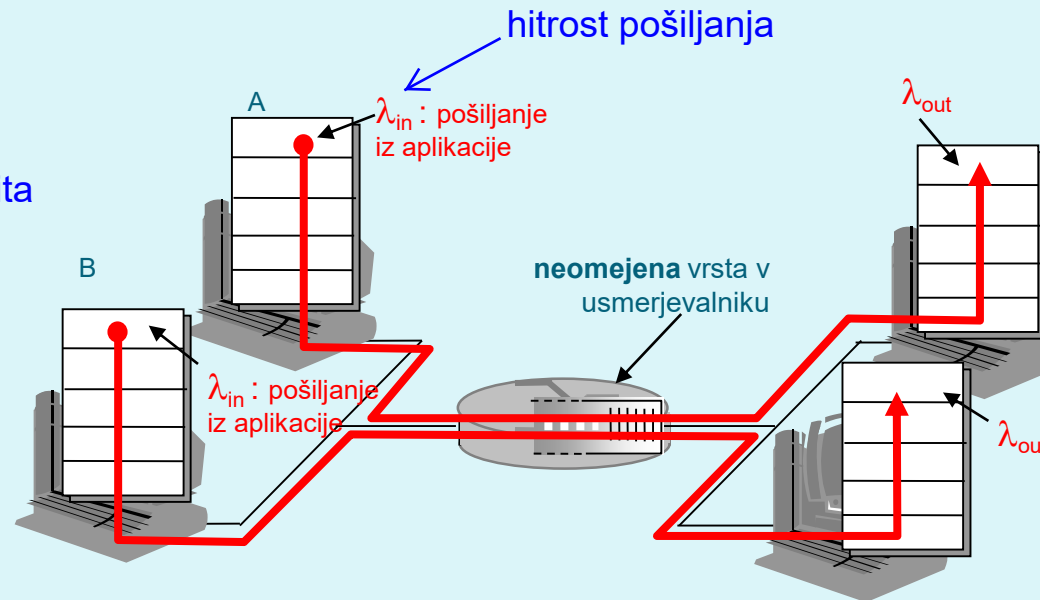
- zasičenje: stanje omrežja, ko veliko virov naenkrat prehitro pošilja preveč podatkov za dano omrežje
- posledica zasičenja:
 - izguba segmentov (prekoračitve medpomnilnika v usmerjevalnikih)
 - velike zakasnitve (čakalne vrste v usmerjevalnikih)
- ni isto kot nadzor pretoka!

Zasičenje – primer 1

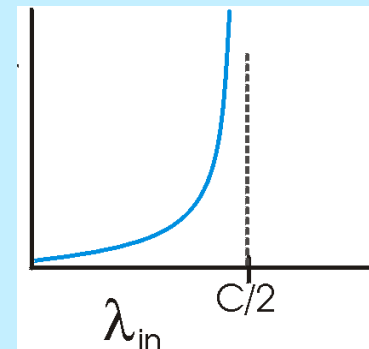
- dva pošiljatelja, neomejen pomnilnik v usmerjevalniku (za čakalno vrsto)
- C - kapaciteta kanala

A in B si pravično razdelita kanal, vsak dobi C/2

pretok:

- s stališča pretoka je idealno pošiljanje s hitrostjo C/2

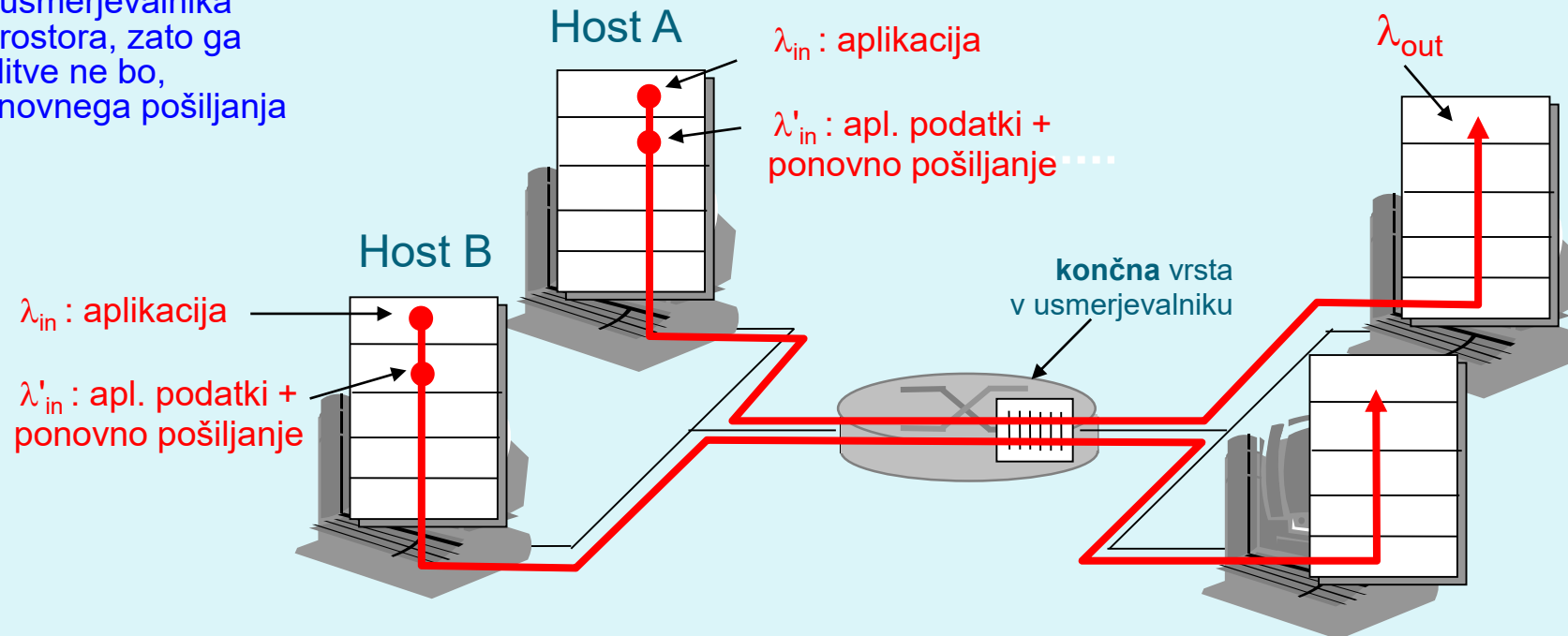
zakasnitev:

- s stališča zakasnitve pošiljanje z večjo hitrostjo polni čakalno vrsto v neskončnost

Zasičenje – primer 2

- končna vrsta
- ponovna pošiljanja segmentov zaradi izgub (vrste) in zakasnitev

če A in B pošljata prehitro,
paket pride do usmerjevalnika
in zanj ni več prostora, zato ga
zavrže → potrditve ne bo,
prišlo bo do ponovnega pošiljanja

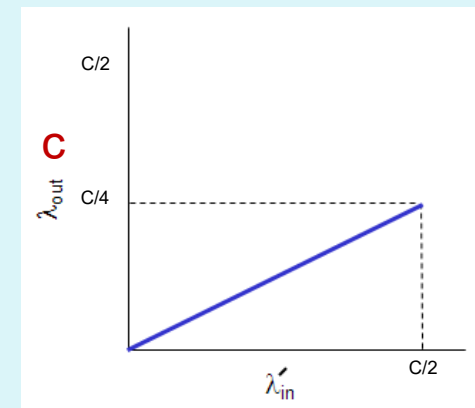
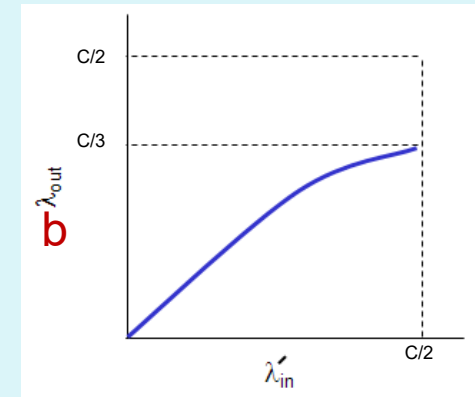
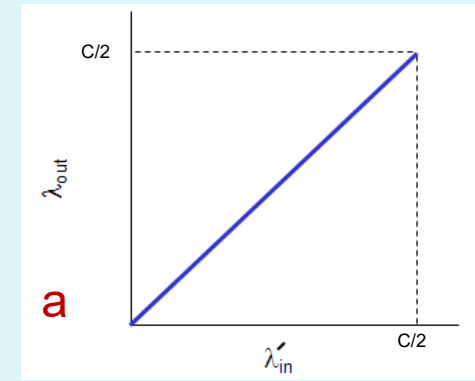
Zasičenje – primer 2

Preučimo tri scenarije:

- a. segment oddamo le, ko je prostor v vrsti, tako da ni izgub (v praksi to ni možno, ker tega ne vemo)
- b. dogajajo se izgube paketov in ponovna pošiljanja
- c. ponovna pošiljanja tudi zaradi velikih zakasnitev

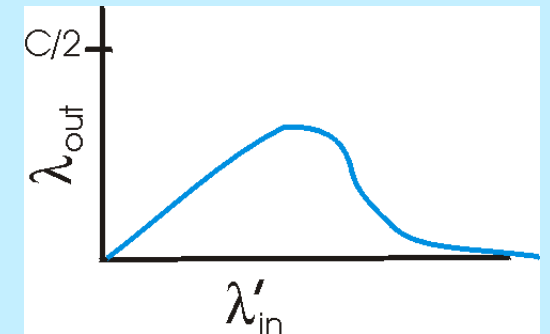
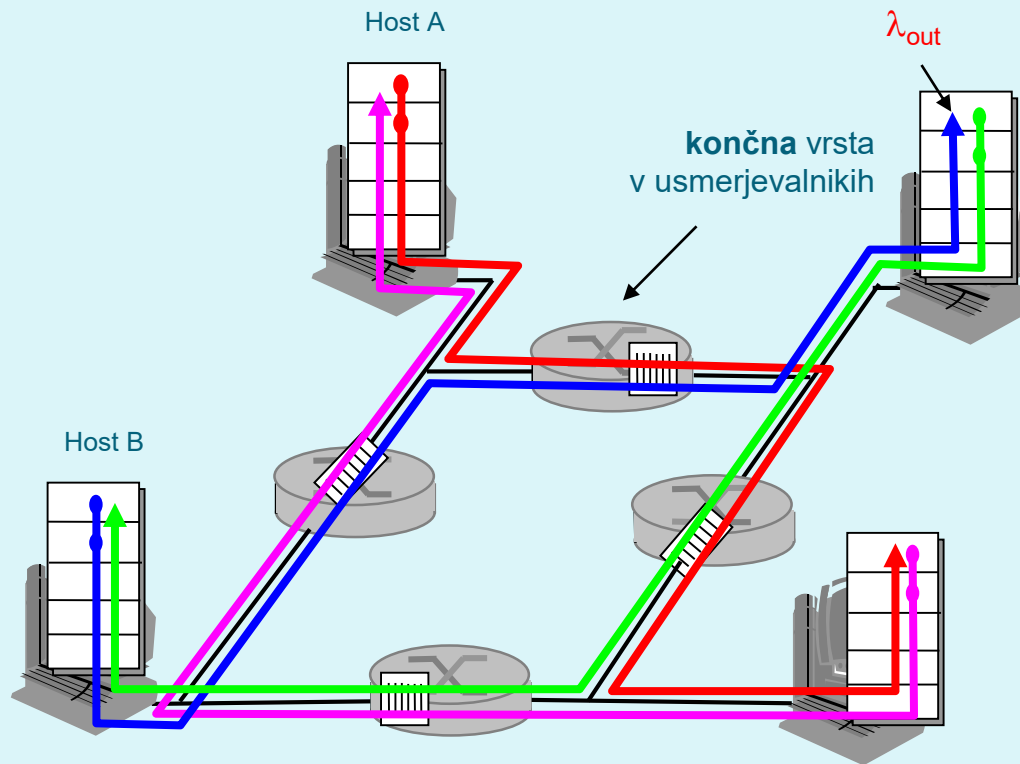
Torej: Več dela omrežja za manjši učinek. Nepotrebne ponovitve.

↓ EFEKTIVNOST ↓

Zasičenje – primer 3

- daljše poti: če se paket izgubi na n -tem skoku, so bili zamen vsi dotedanji prenosi!

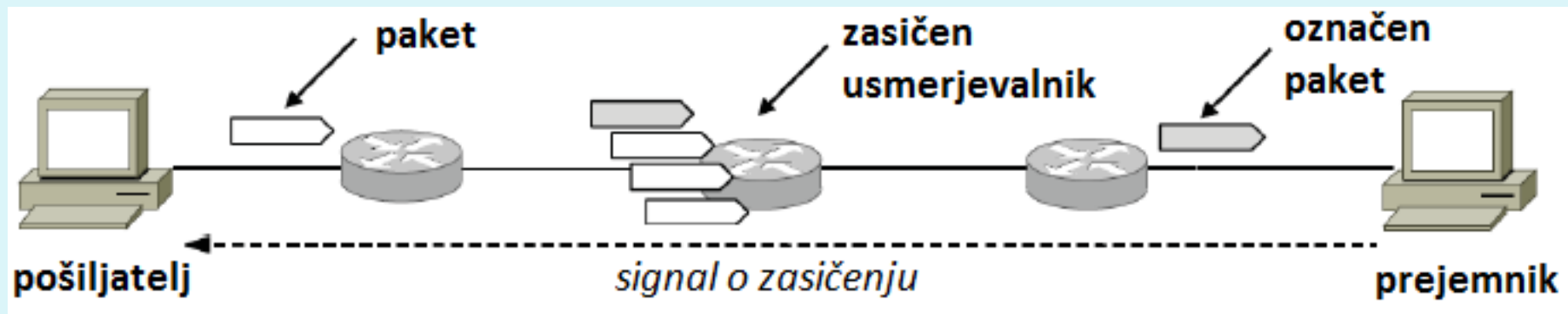
pošiljanje z večjo
hitrostjo polni čakalno
vrsto v neskončnost

Kako nadzorovati zasičenja?

dva pristopa:

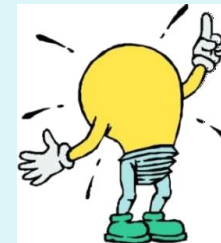
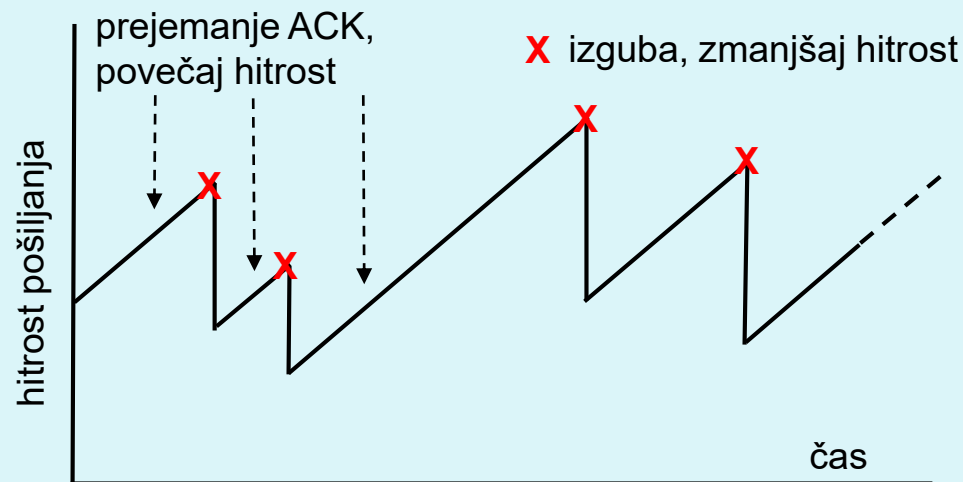
1. z uporabo **omrežnih storitev**: usmerjevalniki v omrežju obvestijo pošiljatelja, da je prišlo do zasičenja
 - uporaba obvestila o zasičenju (ECN – explicit congestion notification): usmerjevalnik nastavi ustrezen bit in sporoči sprejemljivo hitrost oddajanja (npr. pri ATM)
2. na podlagi **končnih sistemov** (end-to-end):
 - bodisi prejemnik sporoči pošiljatelju, da so usmerjevalniki na poti sporočili zasičenje
 - bodisi pošiljatelj opazuje čas do prejema potrditve (to tehniko uporablja TCP)

usmerjevalnikova vrsta se polni

TCP nadzor zasičenja

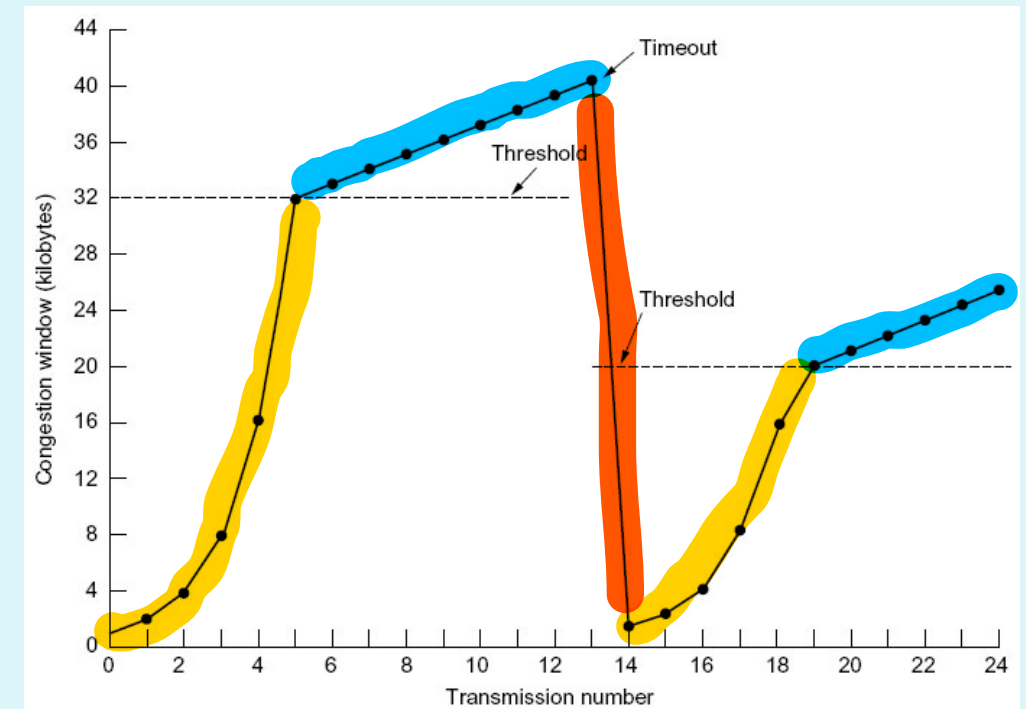
- **ideja:** pošiljatelj želi pošiljati ČIM HITREJE, vendar še POD MEJO zasičenja omrežja. Kako najti pravo hitrost?
- **rešitev:** vsak pošiljatelj si sproti nastavlja hitrost na podlagi opazovanja reakcij v omrežju na pošiljanje:
 - če prejme potrditev (ACK), ni zasičenja, poveča hitrost
 - če se segment izgubi, je to posledica zasičenja, zmanjšaj hitrost

TCP ima
"žagasto
obliko" hitrosti
pošiljanja

TCP nadzor zasičenja

- okno **rwnd** (*receive window*) smo že spoznali (omejitev količine nepotrjenih podatkov za kontrolo pretoka)
- za nadzor zasičenja uporabljamo okno **cwnd** (*congestion window*). TCP torej pošilja s hitrostjo, ki ustreza **$\min(\text{rwnd}, \text{cwnd})$**
- **možni dogodki:**
 - POZITIVEN:
prejem ACK: povečuj cwnd
 - eksponentno (x2, **počasni začetek**, *slow start*) ali
 - linearno (+1, **izogibanje zasičenju**, *congestion avoidance*)
 - NEGATIVEN:
potek časovnega intervala (segment se izgubi):
zmanjšaj cwnd na 1

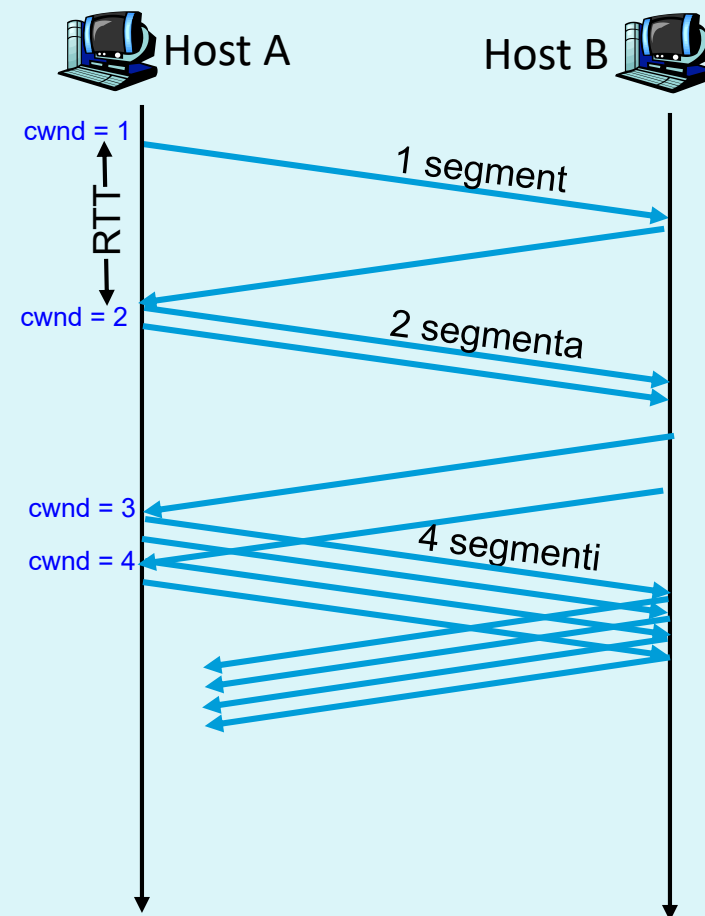

Počasen začetek (*Slow Start*)

cwnd ima enoto MSS (maximum segment size)

1. ob vzpostavitvi povezave:
velja **cwnd = 1** segment
2. hitrost povečuj eksponentno:
 - za vsak prejeti ACK: $cwnd \leftarrow cwnd + 1$
 - (oziroma po vseh prejetih ACK izgleda kot eksponentna rast $cwnd \leftarrow cwnd * 2$)
3. ko pride do prve izgube, se ustavi in si zapomni **PRAG** (polovica trenutnega cwnd, ko pride do zasičenja) ter nastavi $cwnd=1$
4. izvajaj počasen začetek od koraka 1. Ko prideš do vrednosti PRAG, preidi v način **izogibanja zasičenju**.

za VSAK prejeti ACK!!
tj. če dobimo 4, to pomeni
 $4 + 1 + 1 + 1 + 1 = 8$

Izogibanje zasičenju (*Congestion Avoidance*)

če pride do izgube pri $cwnd = 32$, bo $PRAG = 16$

- kadar $cwnd > PRAG$, povečuj $cwnd$ linearno za 1 MSS
- na ta način se bolj počasi približaj pragu zasičenja

v fazi linearnega povečevanja za VSE prejete ACK-e
(tj. vsi se morajo vrniti) poveča $cwnd$ za 1

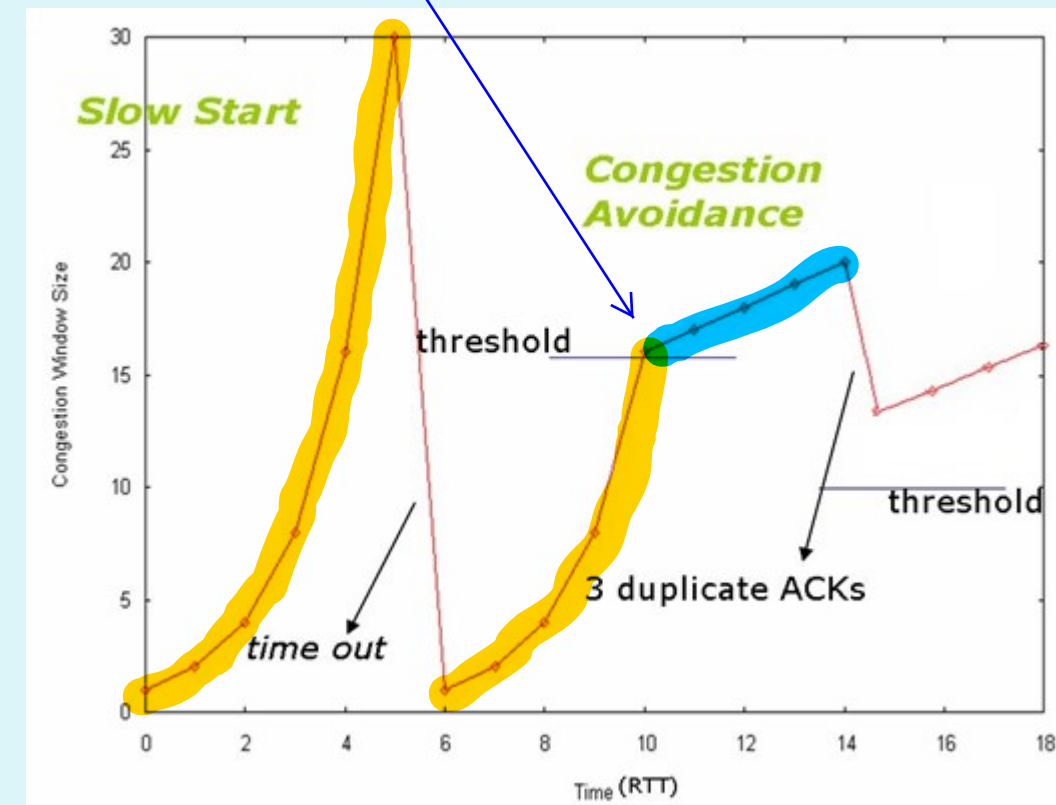
- negativni dogodki:
 - **potek časovne kontrole:** $cwnd \leftarrow 1$, od začetka
 - **3x podvojeni ACK** -> prehod v fazo hitre obnove (*fast recovery*), v katero preideta počasen začetek in izogibanje zasičenju ob prejemu 3 ponovljenih ACK

- **namen:** zapolnitev vrzeli, nato vrnitev v počasen začetek ali izogibanje zasičenju

- nastavitev:

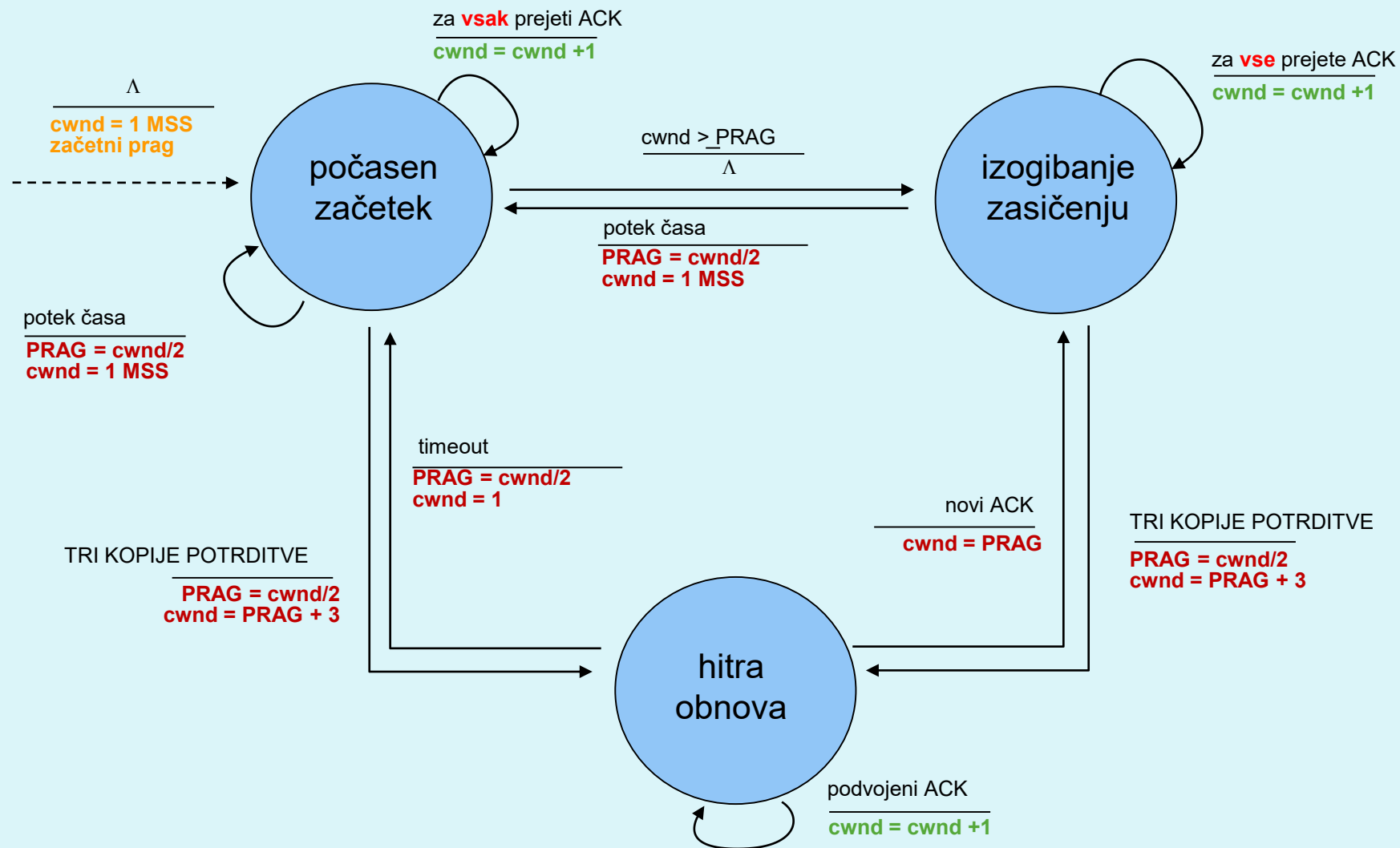
- $PRAG \leftarrow cwnd/2$
- $cwnd \leftarrow cwnd/2 + 3$

tukaj ve od prej, da če gre čez $PRAG$, bo verjetno prišlo do težav (= izgub), zato gre v CA

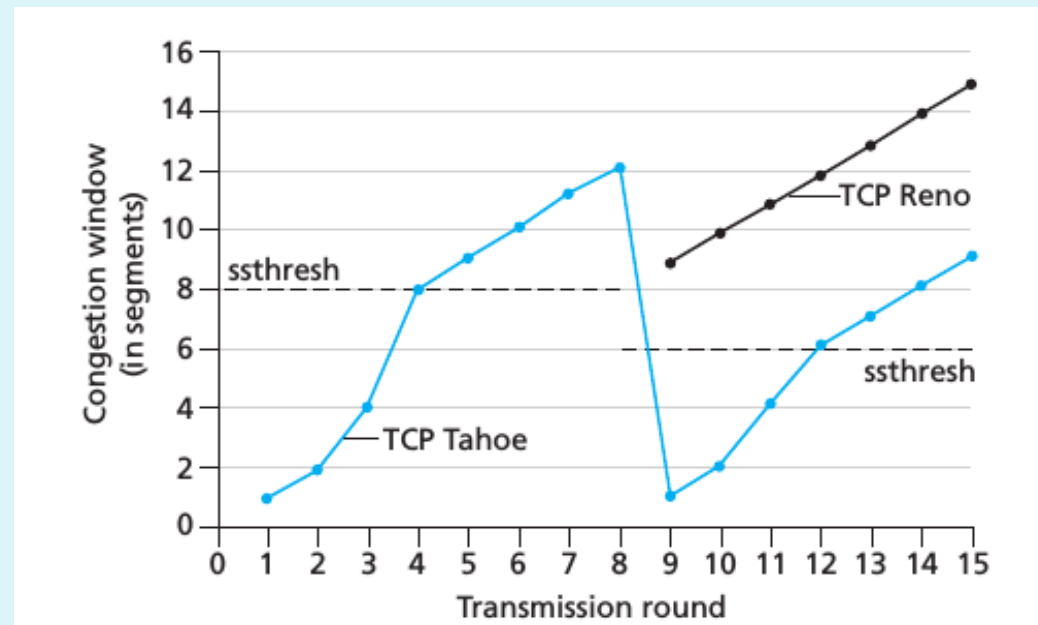
ob izgubi samo enega, da hitrosti ne zmanjšamo preveč

Končni avtomat za TCP nadzor zasičenja

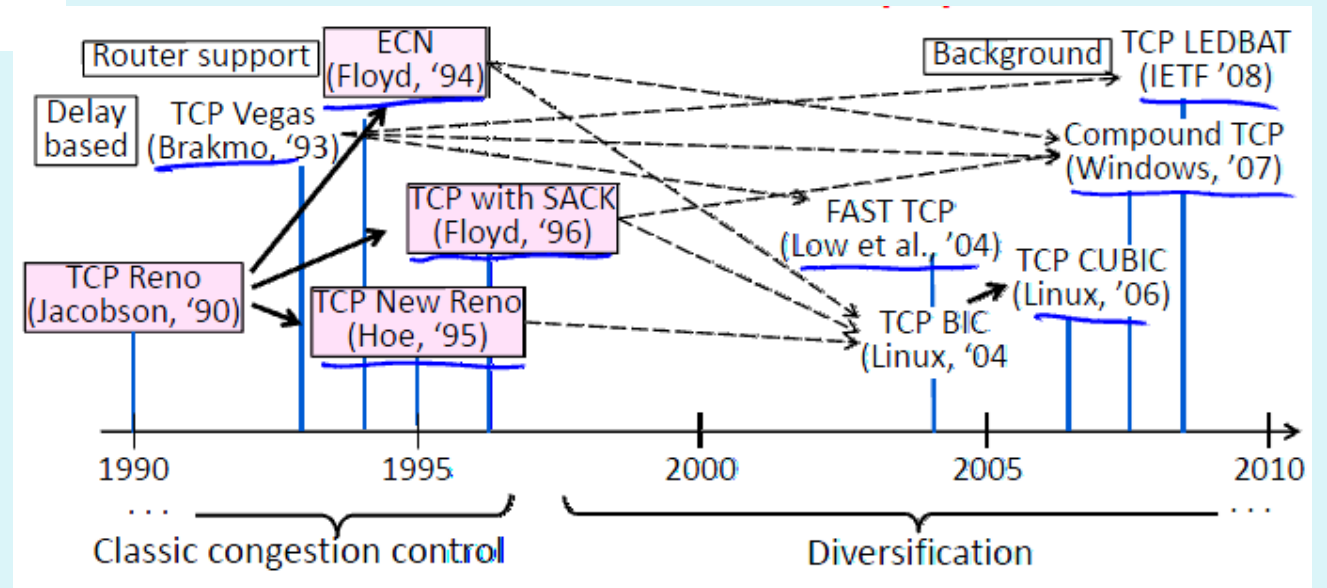
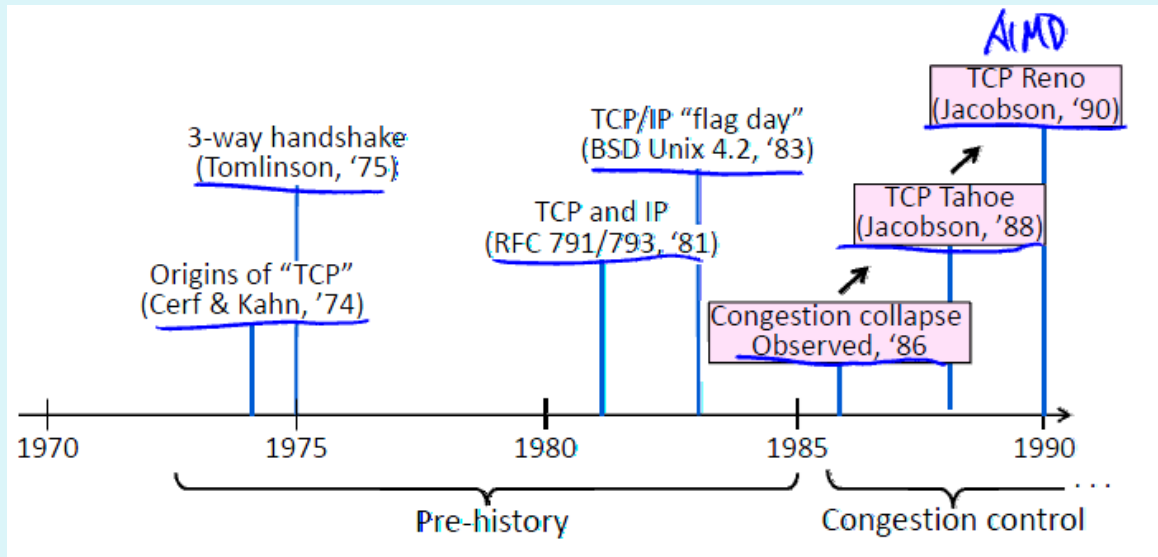

Razvoj nadzora zasičenja skozi različice TCP

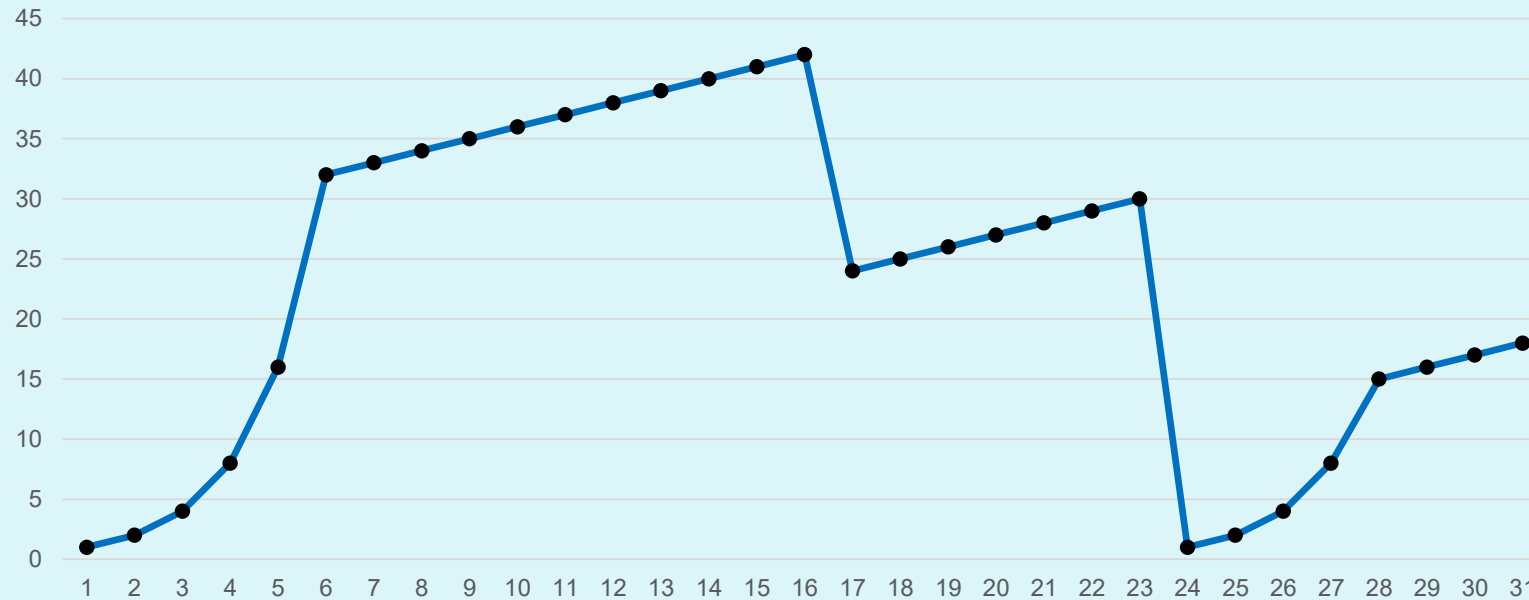
1. **TCP Tahoe:** osnovna verzija (uporablja samo *počasen začetek* in *izogibanje zasičenja*), po izgubi paketa vedno nastavi cwnd=1
2. **TCP Reno:** dodana faza *hitre obnove* - po prejemu treh kopij iste potrditve, preskoči počasen začetek in nastavi cwnd <- cwnd/2 + 3
3. **TCP Vegas:** dodano zaznavanje situacij, ki vodijo v zasičenje in linearno zmanjševanje hitrosti pošiljanja ob zasičenju

Zgodovina razvoja TCP

Primer: analiza delovanja TCP Reno

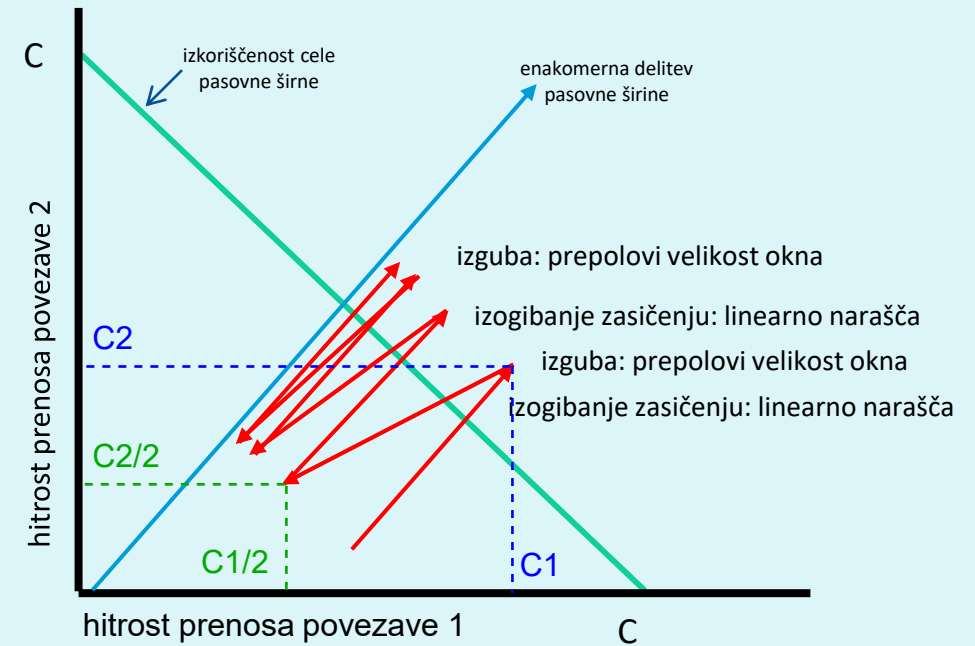
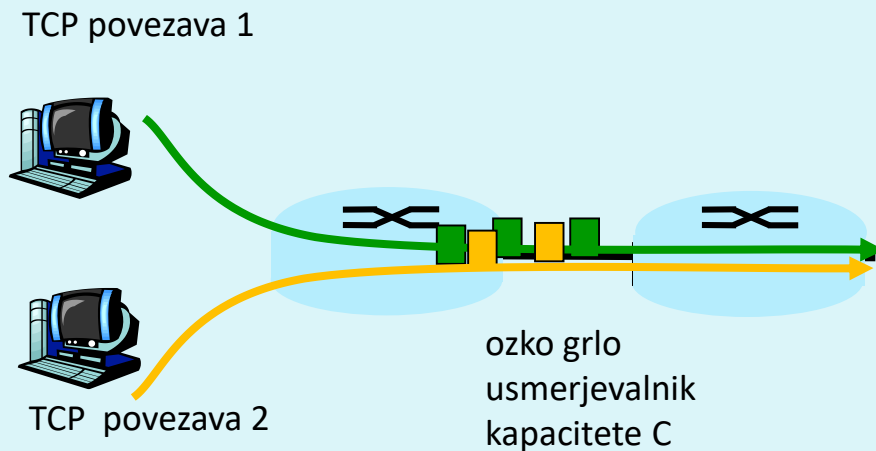
Primeri vprašanj za analizo delovanja protokola:

1. Kdaj se je izvajal počasen začetek in kdaj izogibanje zasičenju?
2. Kdaj so bile prejete 3 kopije iste potrditve in kdaj je potekel časovni interval?
3. Kakšen je bil prag na začetku, kakšen ob $T=18$, in $T=24$?
4. Če bi pri $T=26$ imeli 3 kopije potrditve, kako bi določili prag in cwnd?

Je TCP pravičen?

(Razlaga: predavanje 26. 04. 2021, cca 15-20 minut po začetku)

- cilj pravičnosti: Vsaka od N TCP sej po isti povezavi s kapaciteto C naj bi dobila delež prenosa C/N .
- izkaže se, da si več TCP pošiljateljev v praksi pravično deli pasovno širino (mehanizem nadzora zasičenja skonstruira v sredinsko točko grafa)

Pravičnost TCP in UDP

- Sobivanje TCP in TCP v istem omrežju:
 - konvergira v pravično delitev
- UDP in TCP po istem omrežju: ni pravično do TCP
 - UDP pošilja brez omejitev pretoka in se pri tem ne ozira na TCP

Nadaljevanje?

- aplikacijska plast!

